

v zemlji ležale, izdelavajo se danes v premnogih tvornicah vse na korist in ugodnost človečanstva. V tvornicah je danes malo odpadkov, katere bi človek do celega zavrgel. Mnoge rude, za katere človek preje ni maral, postale so izvor njegovemu bogastvu. Hrano si človek napravi raznovrstnejšo in boljše, ker je znal z umetnim vzgojem živalstva in bilinstva priti do boljše in izdatnejše hrane. Ogromne goveje črede, katere se po južni Ameriki pasejo, lovil je preje človek samo radi njihove kože, no kemik Liebig nas je naučil, kako je moči z mesa njihovega izvleči hranive tvori, pa jih po svetu razpošiljati.

Veliki svetski promet, ki ga je človek v novejšem času po celem svetu razplel, znamenito je povzdignil naše bogastvo. Silno rudno blago, s katerim je priroda obdarila kraje zunaj Evrope, zná danes umni Evropejec v svojo korist tako upotrebljati, kakor da mu doma pred pragom leži. Velik kos Evrope se oskrbuje s petrolejem, ki ga v Ameriki lové. Malone vse zlato in srebro celega sveta se zvozi v Evropo. Neizmerna množina tvornic na Angleškem, katere podelavajo železne in bakrene rude, dobivajo množino teh rud z izvenevropskih naselbin. Bilinsko bogastvo celega sveta nam je postalo z današnjim prometom pristopno. Veliko množino dišavin isto tako uživamo, kakor da pri nas uspevajo. Mi se naslajamo s kitajskim čajem, pijemo azijsko in ameriško kavo, in redkokedaj pomislimo, kako so daleč ti kraji, odkoder nam ti pridelki dohajajo. K nam donajajo sago, datlje, smokve in stotino drugih hranivih zelišč z južnih vročih krajev, tako da v tem pogledu skoro ne čutimo, da nas je priroda siromašnejše obdarila. Prav to velja o proizvodih živalskega sveta. Proizvodi prirode raznih krajev sveta so toraj postali občen imetek, pa tudi izdelki človeških rok in razne umotvorine kateregakoli kraja so pristopne danes celemu svetu. Kolikor bolje raste človeški promet, toliko raznoličnejše postaje tudi bogastvo.

Kamorkoli se ozremo, povsodi vidimo, da je človek znatno napredoval, da je znamenito obogatel.

No vprašamo pa, ali ta napredek, to bogastvo vse zadeva?

132.

Siromaki.

Kdor dela, trudi se in muči. Zvest spremljevalec delu je trud. Ali ob vsem trudu ponuja delo človeku tudi slasti. Dokler človek more delati, laglje mu pomoreš, ako ga zadene ta ali ona nadloga. Drugače pa je, kedar ne more delati, kedar opešajo moči ter si ne more ničesa prislužiti, pa tudi nima ne imetka ne dohodkov, da se vzdržuje brez dela.

V takih okolnostih druge nas čakajo naloge. Dokler imaš moči, prebijaš se skozi vse nadloge, z marljivostjo in treznostjo moreš ne samo živeti, temveč utegneš tudi do tega se dokopati, da si zavaruješ starost s štedljivostjo v boljših dnevih. Ali kedar tega ni, kedar ne mo-

reš ne z delom ne z imovino — ki je nimaš — zadovoljavati potreb svojih, tu je gotovo uboštvo. V uboštvu se prikazuje socialno vprašanje v najjasnejši svoji obliki. More človeka kedaj pa kedaj zadeti nadloga, da mora po rkati na tuja vrata. o takovem človeku velimo, da je v potrebi. Kedar se to stanje spremeni, neha potreba, če pa ostane to stanje trajno, tedaj nastane uboštvo, siromaštvo. In tu ni in ne more biti drugače, kakor da društvo skrbi za vzdržavanje in življenje ubogih. Povest celega sveta potrjuje to.

Ubogih in stradajočih je bilo vselaj, in bodo tudi, dokler bode svet stal. Znano nam je, kaj je povedal Jezus Kristus. Naj s društvo ljudsko vredi kakor mu drago, uboštva ne bode odpravilo, samo način vzdržavanja ubogih utegne premeniti. Možje, ki motrijo življenje ljudsko, njegov tečaj, premene, njegove radosti in trpljenje, opažajo, da v narodu, ki se je popel na visoko stopnjo prosvete in napredka, ne zgine beda, pomanjkanje, temveč da še raste. Čujmo, kaj veli o tem ameriški pisatelj Henry George v svojem delu: „Napredek in uboštvo,“ ki je vzbudilo veliko senzacijo. Da dokaže, kar trdi, pozivlje nas, da pogledamo, kako se godi po svetu, kako se živi tu in tam. Na eni strani ogromen napredek. Naše stoletje je res stoletje čudovitosti. Eden izum hiti pred drugim, eno odkritje poriva drugo. Kamorkoli se ozreš, povsodi kakor da iz zemlje rastejo nova podjetja, novi dokazi neumorne ljudske delavnosti in duha človeškega. Ali je pa ta ogromni napredek prinesel tolažbe, ali je prikrajšal dnevni napor onim, kateri najbolje trebajo odmora, ali je prinesel ubogim več kruha? Ne! Z vseh strani civilizovanega sveta se slišijo tožbe, da ide na zlo, da industrija trpi, da delavci sedaj tu sedaj tam ustavljajo delo, da človek svojih novcev ne more koristno naložiti, da poslovnemu svetu manjka novcev, da se je v hiši težaka in delavca trajno nastanila skrb in revščina. Take tožbe se slišijo ne z ene države, temveč z več držav, ki se med seboj znamenito razlikujejo. Ali najhuje tožijo tam, kjer imajo vsega onega, kar je potrebno, da se narod materialno razvije in povzdigne, to je, kjer je zemlja jako naseljena, kjer je največe bogastvo, kjer stojé najizvrstnejši stroji za proizvodnjo, kjer goste železne mreže preprezajo zemljo, in mnoge ter dobre ceste vežejo predel s predelom. Tu vam je največ siromaštva, tu se bije najhujša borba za življenje, tu je največ ljudi, kateri ne morejo dobiti dela.

(Dalje prihodnjič.)

Trgovinska in obrtniška zbornica.

(Dalje.)

§ 16. Ako se prevažajo rudninska olja drugega razreda na vnanjih vodah, treba je posodju, v katerem je rudninsko olje, omisliti neizgorljiva pokrivala. Ladije na

vnanjih vodah, katere prevažajo potnike, smejo imeti natovorjenega rudninskega olja drugega razreda največ 1000 kg.

§ 17. Ako za ladije, natovorjene z rudninskim oljem ni v posameznih pristaniščih posebnih propisov, veljajo zanje naslednja določila:

Po morju prihajajoče ladije, ki so izključno ali pa le z večine natovorjene z rudninskim oljem, morajo se usidriti na odprtem morju in smejo le tedaj v pristanišče priti, ako so svoj tovor odložile po naredbah, ki jih je dognal pristaniški urad v sporazumu s krajnim oblastvom o izbrisanju in ležanju.

Ladijam, katere imajo le nekaj colli rudninskega olja poleg kakega drugega tovora, dopuščeno je vstopiti v notranje pristanišče le s tem pogojem, da na svoje stroške vzamejo na ladiji uradno pozvanega nadzornika za dôbo, da se izloži ti colli, kateri ima paziti, da se izlaganje vrši, kakor je treba, in kakor zahtevajo propisi radi opreznosti.

§ 18. Večje množine nego 10.000 kg rudninskega olja drugega razreda, takisto množine, večje od 1000 kg rudninskega olja prvega razreda, smejo se skladati le na posebnih skladiščih.

Obrtno oblastvo ima zahtevati, ako se ne kaže, da je tu pa tam treba drugače postopati, da se izvršijo naslednji pogoji:

a) Skladiški prostor mora imeti potrebne strelovode in primerno ograjo (zid, nasip itd.), katera ovira, da nepozvani ne morejo in da ne vidijo vâjno. Okrog nje mora biti tako prikladno od vseh strani, da je moč okoli voziti se z gasilnimi stroji. V skladiškem prostoru mora biti pripravljena zemlja za namet.

b) Tekočine v skladišču in tudi poslopja, ki jih morda obkoljujejo, morajo biti najmanj 60 metrov oddaljena od poslopij, ki so zunaj skladišča.

c) Tla onih delov skladišča, kjer se skladajo tekočine, morajo biti napravljena iz neprepustnega, neizgorljivega gradiva, in morajo imeti pad od najmanj 1 : 100 do jedne ali več omreženih jam; morajo nadalje ležati ali globokeje, nego leže obkrožujoča zemljiška tla, ali pa morajo imeti oklep, napravljen iz neizgorljivega gradiva.

d) Ako se tekočine ne spravijo na planem ali na odprtih lopah, ampak v poslopih, morajo ta poslopja imeti trdno obzidje, brez sten vmes, zadostno razsvetljava z dnevno lučjo in dobro ventilacijo; naprave za umetno razsvetljava ne smejo biti nameščene niti v poslopih, niti na njem.

e) Opravila smejo se v skladišču le pri dnevni svetlobi izvrševati. Stopiti po noči v skladišče, dopuščeno je razven pazniku skladišča le službeno v to pozvanemu uradniku, obema pa le tedaj, ako se poslužujeta varstvene svetilnice.

f) Ognja ali luči se ne sme napravljati v notranjem skladišču, tudi se ne sme kaditi. Prepovedano je nositi

netilno blago v skladišče. Te propise zapisati je na vseh vhodih in vratih skladišča takó, da se dobro vidijo.

g) Na prostoru, kjer je skladišče, ne smejo razven tanovanja paznikovega, ki je z zidom ločeno od drugih delov skladišča, biti druga stanovanja. Paznikovo stanovanje ima se tudi eventualno rabiti za pisarnico.

Pri skladiščih, v katerih naj se spravljajo le rudninska olja drugega razreda, smejo se tudi opuščati propisi pod a) in b); obrtno oblastvo odločuje potem po svojem preudarku o tirjativah gléde ograje in proste leže zemljišču.

§ 19. Množine ne večje od 10.000 kg, ali večje od 1000 kg rudninskega olja drugega razreda, takisto množine ne večje od 1000 kg, ali večje od 100 kg rudninskega olja prvega razreda smejo se spravljati le s krajevne policije privolitvijo. Kadar se podeljuje ta dovolitev, predpisati je z ozirom na propise, nahajajoče se v § 16., zlasti v odstavkih c) do f), ki se kažejo kot potrebni vsled krajevnih razmer, ali vsaj je treba predpisati pogoje, ki so navedeni v § 18.

§ 20. Množine ne večje od 1000 kg, ali večje od 300 kg rudninskega olja drugega razreda, takisto množine ne večje od 100 kg, ali večje od 15 kg rudninskega olja prvega razreda smejo se spravljati le v kletih ali v prostorih v pritličju, kateri nimajo odtokov na zuna (cest, dvorišč itd.), naprav za kurjavo ali umetno razsvetljava in kateri imajo dobro ventilacijo. Tla, ki se rabijo za sklad, morajo biti napravljena iz neprepustnega neizgorljivega gradiva ter morajo imeti iz neizgorljivega gradiva napravljene, nepretrgane oklep tolike visokosti, da je prostor med odklepnimi stenami s prostornino kake zbiravne jame tolik, da more, ako bi olje izteklo, sprejeti vso množino tamkaj shranjenega rudninskega olja.

Propis § 16., lit. f), prvi stavek, razteza se tudi na te prostore.

Olje pa se tudi smé nadalje spravljati na dvoriščih, na vrtih ali na kakem drugem ograjenem zemljišču, ako se sodi ukopajo v zemljo ali ako se napravi obstenje iz neizgorljivega gradiva ter se tako prepreči, da ne morejo iztekati tekočine.

Pretakati po določbah tega paragrafa spravljene tekočine v drugo posodje in v obče opravljati opravila smé se le o belem dnevu.

Ne zahteva se, da se v to dobí dovoljenje krajevne policije; vendar se mora skladanje prej naznaniti krajevnemu policijskemu oblastvu.

§ 21. Ako se skladajo rudninska olja prvega razreda z rudninskimi olji drugega razreda, ali z drugimi gorljivimi tekočinami v istem prostoru ali pa v takih prostorih, kateri niso ločeni z neizgorljivimi stenami vmes brez razpoklin, raztezajo se na vse tekočine propisi, ki so označeni v §§ 18. do 20. za rudninska olja prvega razreda. Te velja tudi tedaj, ako se spravljajo

rudninska olja drugega razreda z drugimi, vendar takimi tekočinami, ki lahko izhlapé in ki se lahko užgó na način, kakor je povedano v prvem odstavku.

Ako pa se spravljajo rudninska olja drugega razreda skupaj z drugimi gorljivimi, vendar takimi tekočinami, ki se lahko ne užgó na zgoraj povedani način, uporabni so za vse tekočine propisi, ki so zaznamovani v §§ 18. do 20. za rudninska olja drugega razreda.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Deželni zbor kranjski.

IV. seja dne 18. oktobra.

Po prečitanem in brez ugovora odobrenim zapisniku, naznanja deželni glavar na novo došle prošnje.

Na dalje utemeljuje poslanec kanonik Klun svoj predlog z načrtom zakona, s katerim se prenamejajo § 5, 6 in 7 deželnega zakona z dne 20. julija 1863, dež. zak. št. 12, o plačevanju stroškov za postavljanje in vzdrževanje katoliških cerkvenih in prebendnih poslopij, potem za priskrbovanje cerkvenih potrebščin.

Vtemeljevanje, ki se je operalo na določbe državnega zakona o kongruu duhovnikov, bilo je temeljito in vendar kratko.

Po vtemeljenji oglašil se je k besedi gospod deželni predsednik baron Winkler, ki je vzel v imenu c. kr. vlade, da se po vsem strinja s stavljenim predlogom, ker je nasvetovana prememba deželnega zakona v popolnem soglasji z dotičnim državnim zakonom, in da potem predlog priporoča deželnemu zboru v pritrjenje.

Ker v prvotnih nasvetih po opravljenem redu razprava ni dopuščena, prestopilo se je k glasovanju in predlog oddal se je po nasvetu predlagateljevemu upravnemu odseku v posvetovanje in poročanje brez ugovora. Potem pritrnil je deželni zbor brez ugovora in brez razgovora predlogom finančnega odseka glede računskih sklepov najdenišnega, porodniškega, bolniškega zaklada in pa ustanovnih zakladov za leto 1888.

Pri predlogu rešitve prošnje županstva v Bledu, za podporo zgradbe ceste od Bleda čez Savico na Ribno in Bodešiče proti Radoljici, privolila se je pogojno podpora 1000 gld., glede cestne proge pa se je sprejel dostavek barona Schwegel-na, ki je želel, da bi se pri določitvi cestne proge posebej oziralo na zvezo z Bohinjam.

Bolj živahna postala je razprava pri 10. točki dnevnega reda pri predlogu finančnega odseka, da naj se deželni odbor obrne do kranjske hranilnice, da naj bi zopet dajala podpore za zgradbo novih šolskih poslopij.

Prvi govornik Hribar bil je sicer za predlog, to da je očital hranilnici neprimerno podperanje vsih nemških naprav. Dr. Schaffer prizadeval si ji zagovarjati kranjsko

hranilnico, izrekoma še s trditvijo, da je to privatni zavod.

Na to oglašil se poslanec dr. Tavčar govoreč proti predlogu in oostro očitajoč enostransko postopanje hranilnice. Na to odgovoril je poslanec Lukmann.

Poročevalec dr. Vošnjak branil je sicer predlog finančnega odseka, pritrjeval pa je očitanjem proti hranilnici. Konečno se je predlog finančnega odseka sprejel z veliko večino glasov.

Pri 11. točki sprejela se je rešitev prošnje živinozdravnika Fr. Majdič-a brez ugovora.

Pri zadnji točki o proračunu deželno-kulturnega zaklada za leto 1890 oglašil se je k besedi zopet poslanec Hribar, ki je priporočal posebno ozirati se pri tem na pokončavanje sadnemu drevju škodljivih mrčesov ter je očital političnim oblastvam, da se premalo brigajo za izvrševanje takih za kmetovalce važnih zakonov.

Brez potrebe pritaknil je tu postopanje okrajnih glavarstev nasproti sklepom občin, ki so imenovale vladiko Strossmajerja za častnega občana.

Gospod deželni predsednik Winkler zavrnil je enako prvo kot drugo očitanje rekoč, da je prepričanemu izvrševanju póljskih zakonov kriva nebrižnost občinskih predstojništev; kar zadeva občinske sklepe glede častnega občanstva Strossmajerjevega, pa pred vsem niso izvirali iz prostih nagibov občin, ampak iz nepoklicanega prigovarjanja Hribarjevega in politična oblastva so se brigala za te sklepe, ker so bili nepostavni, po svoji dolžnosti. Vsako očitanje torej predsednik toliko oločnejše zavrača, ker so politične oblasti vedno zahtevala veljavo in spelnovanje zakonov in bodo to storile tudi v prihodnje.

Prihodnjo V. sejo napove deželni glavar na torek dne 22. oktobra.

V. seja deželnega zbora kranjskega
dne 22. tm. ob 10. uri dopoludne.

V tej seji rešile so se sledeče točke dnevnega reda:

1. Branje zapisnika IV. deželno-zborske seje dne 18. oktobra 1889.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Ustno poročilo upravnega in gospodarskega odseka:
 - a) o prošnji občine Hrenovice za samostojni cestni skladni okraj;
 - b) o prošnji občine Kostelj za uvrstitev okrajne ceste Kočevje-Brod med deželne ceste;
 - c) o poročilu deželnega odbora glede razširjave trtne uši na Kranjskem, (k prilogi 27.);
 - d) o prošnji Borovniške in Vrhniške občine in okrajnega cestnega odbora Vrhniškega za uvrstitev okrajne ceste iz Vrhniške do Borovniške postaje med deželne ceste;
 - e) o prošnji županstva Kostelj, da se občina razdeli v občini Fara in Banjaloka.